

CENTRUL DE ANALIZĂ ȘI PREVENIRE A CORUPȚIEI

CENTRE FOR THE ANALYSIS AND PREVENTION OF CORRUPTION

21 februarie 2022

Doamnei Olesea Stamate,

Președinte a Comisiei juridice, numiri și imunități

Stimată doamnă Președinte,

Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (CAPC) a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002, inițiativă legislativă a Președintelui Republicii Moldova, înregistrată în Parlament cu nr.26 din 02.02.2022.

Prin această scrisoare, Vă expediem Opinia AO ”CAPC” cu privire la proiectul de Lege nr.26 din 02.02.2022, cu remarci și recomandări pentru îmbunătățirea textului proiectului când va fi examinat de către comisia juridică numiri și imunități și dezbătut în Plenul Parlamentului.

Anexă: Opinia AO ”CAPC” cu privire la proiectul de Lege nr.26 din 02.02.2022

Cu respect,

Viorel Pîrvan,

Coordonator proiecte CAPC

*****

Opinia AO ”CAPC” a fost elaborată în cadrul Proiectului „Cetățenii vorbesc: promovarea reformei democratice în interesul cetățenilor din Moldova”, implementat cu suportul Freedom House Moldova

Opinia CAPC
privitor la proiectul de Lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002
(înregistrat în Parlament pe 02.02.2022 cu nr.26)

Proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002 constituie inițiativa legislativă a Președintelui Republicii Moldova.

Potrivit notei informative, proiectul de lege *"a fost elaborat în scopul remedierii situației de imperfecțiune legislativă a normei prevăzute la art. 106¹ Cod penal."* Totodată, în nota informativă se arată că *"Prin modificările propuse se urmărește redarea prevederilor art. 106¹ alin. (1) și alin. (2) într-o nouă redacție, astfel încât să fie posibilă aplicarea în practică a mecanismului de confiscare extinsă."*

Fundamentarea proiectului

Pornind de la scopul declarat al inițiativei legislative (imperfecțiune legislativă și oferirea posibilității aplicării în practică a mecanismului de confiscare extinsă), autorul ar fi trebuit să prezinte argumente pentru aceste afirmații. În același timp:

1. "Imperfecțiunea" legislativă, invocată de autorul proiectului, nu este în concordanță cu studiile elaborate privitor la acest subiect. A se vedea în acest sens: **Studiul analitic cu privire la mecanismele de recuperare și confiscare a activelor în Republica Moldova**, elaborat de Institutul de Guvernare din Basel la solicitarea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în cadrul proiectului "Consolidarea capacităților Centrului Național Anticorupție de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a corupției", finanțat de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei¹; **Raportul alternativ privind punerea în aplicare a Capitolelor II și V ale Convenției Națiunilor Unite împotriva Corupției, intitulat "Măsurile de prevenire a corupției și recuperarea de bunuri în Republica Moldova"**². Niciunul din aceste studii nu a reținut că aspectele legate de reglementarea confiscării ar constitui vreo problemă.

Studiul analitic cu privire la mecanismele de recuperare și confiscare a activelor în RM, invocat mai sus, a reținut următoarele aspecte problematice privitor la confiscare: "mecanisme insuficiente pentru coordonare, cooperare, comunicare și schimbul de informații"; "cunoașterea insuficientă a tehnicilor de investigare financiară"; "mecanismul de gestionare a bunurilor sechestrate este inadecvat". Observăm că printre problemele identificate nu se regăsește reglementarea instituției confiscării.

2. Instituția confiscării extinse a fost introdusă în Codul penal în 2013. Pentru informații suplimentare a se vedea nota informativă respectivă (pag.4-6, se anexează). Autorul inițiativei legislative nu a prezentat informații cu privire la practica aplicării acestei instituții după intrarea în vigoare. Afirmațiile din nota informativă la proiectul de lege constituie niște ipoteze posibile/probabile dezvoltate de autorul proiectului și care nu par a fi conectate la practicile din justiția penală.

3. Autorul proiectului de lege nu a prezentat niciun fel de date statistice, cum ar:
- Numărul și valoarea confiscărilor extinse aplicate;
  - Infracțiunile penale în raport cu care a fost aplicată confiscarea extinsă;

---

¹ https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/analytical-study-on-mechanisms-for-asset-recovery-and-confiscati.html

² <https://www.capc.md/publicatii/raport-alternativ-privind-punerea-aplicare-capitolelor-ii-si-v-ale-conventiei-natiunilor-unite-impotriva-coruptiei/>

- Tipologia subiecților în raport cu care a fost aplicată confiscarea extinsă.

Aceste date statistice (în special, valoarea bunurilor și banilor confiscați) erau utile și pentru fundamentarea economico-financiară a proiectului.

În ipoteza în care nu există datele statistice de mai sus, autorul proiectului ar fi trebuit să prezinte informații cu privire la:

- Numărul de cazuri în care a fost solicitată confiscarea extinsă;
- Infracțiunile penale în raport cu care a fost solicitată confiscarea extinsă;
- Tipologia subiecților în raport cu care a fost solicitată confiscarea extinsă;
- Motivele respingerii solicitării de confiscare extinsă.

4. Nota de fundamentare nu conține vreo justificare a necesității și oportunității lărgirii cercului de infracțiuni pentru care ar putea fi aplicată confiscarea extinsă și la alte infracțiuni în care veniturile/prejudiciul sînt determinabile. Această prevedere poate genera multiple abuzuri în viitor, mai ales, din partea organelor de urmărire penală.

5. Nota de fundamentare nu conține informații cu privire la fundamentarea economico-financiară. Or, propunerea de proiect va influența mărimea fluxurilor de bani și bunuri la buget și, respectiv, ar fi necesară o estimare a suficienței numărului de persoane/mijloace implicate în administrarea banilor și bunurilor confiscate.

6. Nota de fundamentare nu conține informații cu privire la impactul acestei propuneri asupra activității de întreprinzător, avînd în vedere că prin lărgirea cercului de infracțiuni, confiscarea extinsă se va aplica și în cazul evaziunii fiscale și a concurenței neloiale.

Evaluarea de fond a coruptibilității

Aparent, proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002, promovează interesele reprezentanților organelor urmăririi penale, contrar interesului public.

Prin aplicarea proiectului, în versiunea propusă de autor, vor fi prejudiciate, cel puțin, interesele persoanelor condamnate pentru infracțiuni în care veniturile/prejudiciul sînt determinabile.

Proiectul de Lege nu este compatibil în totalitate cu prevederile legislației naționale (a se vedea detalii în tabelul de mai jos).

Formulările lingvistice a prevederilor proiectului nu întrunesc exigențele Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative.

Obiecții și recomandări detaliate

Textul normei	Obiecții/Recomandări
<p>(1) Sunt supuse confiscării și alte bunuri decât cele enumerate la art.106, în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 158, 165, 206, 208¹, 208², 217–217⁴, 218–220, 236–240, 243, 248–253, 256, 260³, 260⁴, 279, 280, 283, 284, 290, 292, 302, 324–329, 330², 332–335¹ <u>sau pentru comiterea infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa maximă privativă de libertate de cel puțin 4 ani,</u> dacă fapta a fost comisă din interes material.</p>	<p><u>Obiecții:</u> <i>dezechilibru dintre încălcare și sancțiune; promovarea intereselor o.u.p. contrar interesului public; prejudicierea intereselor contrar interesului public.</i></p> <p><u>Recomandare:</u> <i>eliminarea alin.(1)</i></p> <p>Lărgirea cercului de infracțiuni pentru care ar putea fi aplicată confiscarea extinsă nu este nici oportună, nici necesară, deoarece:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Componentele de infracțiuni citate în actuala reglementare a art.106¹ CP acoperă gama de infracțiuni prevăzută în art.3 din Directiva 2014/42/UE din 3.04.2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană; 2. Raportul alternativ privind punerea în aplicare a Capitolelor II și V ale Convenției Națiunilor Unite împotriva Corupției, intitulat "Măsurile de prevenire a corupției și recuperarea de bunuri în Republica Moldova" nu a relevat vreo deficiență la nivel de reglementare a instituției confiscării. Astfel, la evaluarea implementării art.53, 54 și 55 din Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției, s-a arătat că aceste articole sînt preluate și transpuse în legislația națională și că <i>"calificativele acordate relevă că, la nivel de legislație adoptată, Republica Moldova este în linie cu prevederile UNCAC, însă la nivel de aplicarea practică nu există dovezi că aceasta ar fi fost pusă efectiv în aplicare."</i> 3. Lărgirea cercului de infracțiuni pentru care ar putea fi aplicată confiscarea extinsă și la alte infracțiuni în care <u>veniturile/prejudiciul sînt determinabile</u> este abuzivă. Aceasta se referă, mai ales, la șantaj (art. 189), escrocherie (art. 190), evaziunea fiscală (art. 244), concurența neloială (art. 246¹), iar în cazul evaziunii fiscale și concurenței neloiale, autorii ar fi trebuit să prezinte informații privind impactul acestei propuneri asupra activității de întreprinzător, inclusiv în contextul în care Serviciul Fiscal de Stat deja a reușit să-și re-attribute competențe de organ de urmărire penală.

	<p>4.Lărgirea cercului de infracțiuni pentru care ar putea fi aplicată confiscarea extinsă este periculoasă și din perspectiva eventualelor viitoare modificări în partea pedepselor privative de libertate.</p> <p>5. Lărgirea cercului de infracțiuni pentru care ar putea fi aplicată confiscarea extinsă, în mod direct, poate contribui la creșterea corupției, cel puțin, în rândul reprezentanților organelor de urmărire penală.</p> <p>6.În sfârșit, lărgirea cercului de infracțiuni pentru care ar putea fi aplicată confiscarea extinsă nu rezolvă, în sine, problema neaplicării în practică a acestei măsuri de siguranță, inclusiv în lipsa unei analize temeinice a practicii și datelor statistice.</p>
<p>(2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:</p> <p>a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte de săvârșirea infracțiunii, precum și pentru perioada după săvârșirea infracțiunii, până la data adoptării sentinței, depășește suma de 20 de salarii medii pe economie față de veniturile dobândite licit de aceasta, iar persoana condamnată nu poate prezenta argumentele și dovezile suplimentare că bunurile respective sunt dobândite pe alte căi decât cele ilegale;</p> <p>b) instanța de judecată își formează convingerea că bunurile respective provin din activități infracționale. Convingerea instanței se poate baza inclusiv pe disproporția dintre veniturile licite și averea persoanei.”;</p>	<p><u>Obiecții:</u> <i>formulare ambiguă care admite interpretări abuzive, concurența normelor de drept</i></p> <p><u>Recomandare:</u> <i>revizuirea alin.(2), prin eliminarea tuturor propunerilor de modificare, cu excepția specificației privind 20 de salarii medii pe economie.</i></p> <p>Promovarea acestei propuneri de modificare nu este oportună, deoarece:</p> <p>1.Formularea textului proiectului de act normativ nu corespunde exigențelor stabilite în art.54 din Legea nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative;</p> <p>2.Textul nu este în concordanță cu art.96 CPP (Circumstanțele care urmează să fie dovedite în procesul penal) și art.101 CPP (Aprecierea probelor). Totodată, textul repetă într-o manieră nereușită principiul liberei aprecieri a probelor, care deja este definit în art.27 CPP.</p>
<p>„(2¹) Confiscarea extinsă poate fi dispusă inclusiv în cazul în care persoana acuzată sau suspectată de săvârșirea unei infracțiuni prevăzută la alin.(1) a decedat sau în cazul judecării cauzei în lipsa inculpatului atunci când acesta se ascunde de la prezentarea în instanță.</p>	<p><u>Obiecții:</u> <i>concurența normelor de drept, utilizarea termenilor diferiți cu referință la același fenomen, introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație.</i></p> <p><u>Recomandare:</u> <i>eliminarea alin.(2¹)</i></p> <p>Această propunere contravine alin.1 din art.106¹ care stabilește expres, că măsura de siguranță confiscarea extinsă se aplică doar față de</p>

	<p>persoanele CONDAMNATE, spre deosebire de confiscarea specială care poate fi aplicată și persoanei care nu a fost sancționată penal. Totodată, atragem atenția asupra faptului că legea penală nu operează cu noțiunea de "persoană acuzată" sau "persoană suspectată", dar se utilizează termenii: bănuț, învinuit, inculpat (a se vedea art.63 și 65 din Codul de procedură penală).</p>
<p><u>(2²) Confiscarea extinsă poate fi dispusă și asupra bunurilor transferate către terți, dacă aceștia știau sau ar fi trebuit să știe că scopul transferului a fost evitarea confiscării."</u></p>	<p><u>Obiecții:</u> <i>concurența normelor de drept</i></p> <p><u>Recomandare:</u> <i>eliminarea alin.(2²)</i></p> <p>Această normă repetă conținutul alin.(3) din art.106¹ Cod penal</p>
<p>2. La articolul 330² alineatul (1), textul „depășește substanțial mijloacele dobândite” se substituie cu textul „depășește suma de 20 de salarii medii <u>lunare</u> pe economie <u>din mijloacele legal dobândite</u>”.</p>	<p><u>Obiecții:</u> <i>formulare ambiguă care admite interpretări abuzive, concurența normelor de drept</i></p> <p><u>Recomandare:</u> <i>eliminarea cuvintelor "din mijloacele legal dobândite". Coordonarea expunerii conținutului "20 de salarii medii lunare pe economie" cu textul de la propunerea formulată la art.106¹ alin.(2) "20 de salarii medii pe economie"</i></p> <p>Această modificare este în concordanță cu adresa Curții Constituționale nr.PCC-01/60a din 16.04.2015. Totuși, nu este clară intenția autorului, prin introducerea sintagmei "din mijloacele legal dobândite".</p>

Concluzii

Proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002, în versiunea propusă de autor, nu este justificat și, prin urmare, promovarea lui în versiunea integrală este inoportună. Totodată, considerăm că specificarea privind "20 de salarii medii pe economie" în art. 106¹ alin.(2) lit.a) și art. 330² alin.(1) este pe deplin justificată de adresa Curții Constituționale nr.PCC-01/60a din 16.04.2015 și ar trebui promovată.